



16è CICLE DE SORTIDES DE CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY ESPONELLÀ

4a sortida – diumenge, 14 de gener de 2018

Centre d'Estudis Comarcals i Centre Excursionista de Banyoles

Castell d'Esponellà, església d'Esponellà i mas Auró.

El **castell d'Esponellà** fou el centre d'una important baronia creada a la fi del s. XIV. Erigit en castell termenat el 1381, ocupava més o menys el territori de l'actual terme municipal i devia tenir el seu origen en una torre de vigilància, de la qual, en el s. XI, foren castlans els Creixell de Borrassà, els quals foren succeïts pels Palera. Durant els segles XII i XIII, el rei Jaume I permeté a Guillem de Palera la reedificació de la força. Després el castell passà a mans de la família de Vilademuls sota la senyoria de Dalmau de Rocabertí, el qual traspassà els drets del castell als Sort. A la darrerria del segle XIV, el rei Pere el Cerimoniós vengué, al metge reial Guillem de Colteller, per 500 florins, el lloc i la facultat per a la construcció d'un castell.



D'aquesta transacció del rei amb el seu metge, data la fundació de la baronia d'Esponellà, per tal com el monarca concedia, amb les terres, el mer i mixt

imperi i la jurisdicció civil i criminal. La baronia i el castell tornaren a canviar de mans, al segle XV n'eren senyors els Corbera, més tard els Muntanyà i finalment els Berard. Gaspar de Berard i de Cortiada fou un militar que contribuí a la defensa de Barcelona en el fracassat setge filipista del 1706. Es mostrà partidari de continuar la resistència, malgrat la retirada dels aliats de la causa de Carles d'Àustria. Durant el setge borbònic de Barcelona (1713-14) dirigí, com a capità, la companyia d'argenteres. Després de la caiguda de la ciutat fugí a Viena. L'emperador Carles VI d'Àustria creà per a ell el títol de baró d'Esponellà (1717), que fou reconegut per Felip V l'any 1726. Més tard passà als Fluvià, als Carpi i als Fortuny.

Dins l'àmbit del castell s'hi construí una capella dedicada a la Mare de Déu de l'Esperança.

Els castell havia estat un notable exemplar de l'arquitectura de principis del s. XIV, dividit en dos o tres recintes murats i circumdat per un fossat. A l'angle S-E era on s'obria la porta principal. Ara, només en resten part dels murs en mig del boscatge, sobre un pujol que domina el poble per la banda de ponent.

Diuen que el castell d'Esponellà guarda una perola daurada molt grossa, que no ha estat trobada mai.

Església d'Esponellà, dedicada a Sant Cebrià, és documentada des de l'any 921. Aquest document parla d'un judici celebrat dins l'església parroquial . El judici tractava del reconeixement, a favor del bisbe, de l'honor de Bàscara, que els testimonis juraren damunt les relíquies de l'altar de Sant Cebrià. Hi destaca la portada que conserva l'estil

primitiu i la porta de ferramenta, amb dos forrellats amb cap de serp. D'origen romànic, va ser modificada als segles XV i XVI amb elements de caràcter ogival. Reforma atribuïble als Corbera, almenys la de la façana, on hi ha el seu escut d'armes. Conserva encara l'absis semicircular primitiu sobrealçat. S'hi conserven dues escultures de la Mare de



Déu, una de fusta i l'altra d'alabastre, del segle XIV. També hi figuren els escuts dels Corbera.

Mas Auró és una masia de Vilert, a tocar Esponellà. Hi ha una empresa familiar on elaboren olis d'alta qualitat, amb les 4 varietats d'unes 700 oliveres de la seva propietat (arbequina, argudell, frantoio, koroneiki).